

Commentaar bij de lezingen van de derde zondag van de advent,

14 december 2014

- Jean Bastiaens -

Onweerstaanbaar!

In de eerste lezing uit Jesaja is een profeet aan het woord die een nieuwe tijd aankondigt. Er zijn grote veranderingen op komst. Nu nog zijn er mensen die als vreemdeling in ballingschap moeten leven, ver van hun vertrouwde omgeving. Nu nog zijn er mensen die leven als slaven, uitgebuit door de economisch rijke klasse die uit is op goedkope arbeid. Nu nog zijn er mensen die snakken naar vrijheid, maar alleen onvrijheid ervaren. Welnu, er is een profeet die claimt een boodschap van Godswege te brengen: de verandering staat voor de deur! De begeestering om wat komen gaat stroomt de profeet door de aderen: 'Ik wil jubelen en juichen'. God heeft hem uitzinnig gemaakt. Hij voelt zich als een bruidegom en een bruid tegelijk, klaar voor het grote feest. De verandering is onweerstaanbaar, zoals het zaad onweerstaanbaar rijpt en opeens, na het voorbijgaan van de nacht, de kop opsteekt.

Je moet die vreugde van die profeet eens door je zelf heen laten gaan, woord voor woord, zin voor zin. Het doet er even niet toe waar die vreugde vandaan komt. De grote verandering die voor de deur staat, komt niet uit ons eigen handelen voort. Het overkomt ons. Het is de gerechtigheid van God die aan het werk is. Die gerechtigheid zal de kop opsteken, 'ontluiken', onweerstaanbaar, tegen de geest van de tijd in. En als de lezing eindigt met de woorden 'en Hij laat zijn glorie ontluiken voor het oog der volken', dan betekent dat: God zal zijn Aanwezigheid zichtbaar maken, althans voor wie zien wil. Want zijn 'glorie' is het geheim van zijn Aanwezigheid onder de mensen.

Het is een hele kunst om die uitzinnige vreugde bij het voorlezen van de tekst over te dragen. Hoe dan ook, op het einde van de lezing blijf je zitten met de vraag: hoe zal dat gebeuren? Wat is die verandering die alles in een nieuw daglicht zal plaatsen?

Met die vraag op de lippen, tuimelen we het evangelie binnen. De evangelist Johannes zet vandaag de toon. De evangelielezing bevat vooral veel ontkenningen en verwijzingen naar iets dat ophanden is, maar er nog niet is. Johannes de Doper is zelf NIET het Licht, hij is NIET de Messias, NIET Elia en NIET de profeet. Al deze ontkenningen zijn een antwoord op de vraag van de gezanten uit Jeruzalem: 'Wie zijt gij?' Wat is Johannes dan wel? Hij is een 'getuige': een getuige die van zichzelf wegwijst, naar een ander. Vergeleken bij die ander, verdwijnt Johannes bijna in het niets, want die ander wordt geïdentificeerd met 'Licht'.

De gezanten zijn mensen die ook leven van verwachtingen. Zij weten immers van het geloof in de komst van een messias, van de komst van Elia of een profeet. Maar wat moet je je nu voorstellen bij de komst van 'Licht'?

Het blijft frustrerend onduidelijk. Kom op Johannes, wind er nu eens geen doekjes om: Waarom doop jij eigenlijk? Wat staat er dan te gebeuren? Welke grote verandering is er dan ophanden?

De Doper weigert in te vullen wat hij niet invullen kan. 'Ik ben de stem van iemand die roept in de woestijn' – ook al een plaats van vooral leegte en NIET-zijn. Uiteindelijk komt het hoge woord eruit: 'Ik doop met water, maar onder u staat Hij die gij niet kent, Hij die na mij komt.'

De Komende: wij kennen Hem niet. En toch is Hij reeds midden onder ons. Wie is Hij dan die toch 'Licht' genoemd wordt? Hoe kunnen we zijn Aanwezigheid dan ontwaren? De Doper leert dat we ons op zijn komst kunnen voorbereiden: door de weg waarlangs Hij tot ons komt, recht te maken. Door onze kromme levenswandel eens onder de loop te nemen. Door de houding aan te nemen van iemand die nog niet eens waardig is om de sandalen van de Komende los te maken – en dat is toch een slavenarbeid!

De twee lezingen zijn op het eerste gezicht heel verschillend van toon. Aan de ene kant: uitzinnigheid en kriebels om verandering die komen gaat, onweerstaanbaar, een tijd van hoop en geluk en uitzicht op nieuwe toekomst. En aan de andere kant het evangelie dat ons een pas op de plaats doet maken: ben je innerlijk ook klaar voor wat komen gaat? Leef je niet te veel van pasklare antwoorden? Maak

je RUIMTE voor de Komende door je te plaatsen in een woestijn? Laat je je opgeblazenheid varen om kleiner te worden, zodat de Komende kans van slagen heeft?